

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.958.

LETO XII.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v četrtek, dne 27. junija 1929.

Telefon št. 2552.

STEV. 75.

Jure Koče:

Nekaj misli o ameriškem protekcionizmu.

Zjedinjene države so pred kratkim — kar je že splošno znano — sklenile znatno zvišati uvozne carine. Končno veljavno bo o tem sklepal kongres, kateremu je bil načrt predložen. Ta novica je vzbudila v celokupni evropski javnosti živahne komentarje, pa tudi veliko začudenje. Če pa mi malo natančneje pogledamo razvoj ameriške zunanje politike od leta 1918, torej od svetovne vojne pa do danes, vidimo, da se temu ni prav nič čuditi. Sedanje zvišanje carin je namreč docela v vzročni zvezi z ameriško politiko po svetovni vojni.

Iz predvojnega upnika 7 milijard dolarjev je Evropa postala povojni dolžnik Amerike za nad 50 milijard dolarjev. Ta svoj preponderančni položaj ima zahvaliti Amerika samo svetovni vojni. Razumljivo je torej, da ameriška politika po svetovni vojni ne zasleduje ničesar drugega kot da obdrži pozicijo, ki ji jo je dala svetovna vojna. To vidimo že iz tega, ker se Amerika ni hotela pridružiti Zvezi narodov, kar se je zgodilo iz političnih, toda predvsem tudi gospodarskih razlogov. Dalje vidimo to ob priliki Locarnske pogodbe, ko je bilo jasno, da stopi Nemčija v Zvezo narodov. Tipično je, da Amerika ni pozdravila tega dogodka z zadovoljstvom, nasprotno govorili so v Ameriki, da se ustvarja nova Evropa, ki predstavlja nevarnost za Ameriko. Da še več! Do Locarna ni prinesel niti en ameriški list prijazne vesti o boljševiski Rusiji. Kdor bi kaj takega storil, bi bil drakonsko kaznovan. Po Locarnu pa vidimo, da se zgodi čudež: Kar nankrat se pojavijo v ameriškem časopisju prijazni članki o Rusiji, o lepih in čistih cestah v Moskvi itd. Jasno zakaj! Velesila, ki je tudi oddaljena od Zveze narodov, ki je še edina, ki ne sodeluje roko v roki z drugimi evropskimi državami. Dalje vidimo dovolj jasno to tendenco ameriške politike proti koncu leta 1927 in začetkom leta 1928 za časa nemško-francoskih trgovskih pogajanj, ko so Francozi dali Nemcem precejšnje koncesije. Ob istem času pa je hotela Francija z zvišanjem carine predvsem otežkočiti uvoz ameriških produktov. Takrat so Zjedinjene države energično protestirale proti temu poizkusu in uspele. (Ni se zato čuditi, da je sedaj Francija prva protestirala proti Ameriki.) S sedmimi carinskimi dekreti je namreč Francija ugodila željam Amerike. Tedaj so se zopet pojavile v Ameriki vesti o novi Evropi, ki se hoče združiti, pisali so, da se zastor vzdiguje in da se začenja borba med Evropo in Ameriko. Treba se je tudi zavedati, da je danes na čelu Združenih držav Herbert Hoover, ki je tipični predstavnik povojne Amerike. Saj je on prvi in edini organizator ameriškega urada za notranjo in zunanjo trgovino, urada, ki je izvedel standardizacijo ameriške produkcije. Kako ogromnega pomena je ta standardizacija, se razvidi že iz tega, da je v nekaterih produktivnih panogah padlo povprečno število 600 poprej veljavnih tipov na povprečno 70 sedaj veljavnih.

Če smo vse to videli, potem nas sedanje zvišanje carin absolutno ne

more začuditi. To tem manj, ker se moramo zavedati, da je ameriški notranji trg za Združene države veliko važnejši, nego eksport. To vidimo že iz tega, da je v Združenih državah nad 25 milijonov avtomobilov, medtem ko jih na celem ostalem svetu ni niti polovica tega. Prvi dojem, ki nam ga to dejstvo vzbudi, je misel, da je ameriški trg že prenasičen. Toda bolj pravilna je trditev, da nam to dejstvo jasno kaže ogromno kapaciteto absorpcije, ki jo ima ameriški trg. In ta trg si hočejo ameriške države zasigurati kot svojo nedotakljivo domeno. Gotovo, da je tudi njihov eksport važen, toda ta jim služi predvsem kot ventil, da prepreči prevelike konjunkturne fluktuacije v notranjosti. A steber — kar je tudi princip nacionalne ekonomije — je notranji trg, ogromni konsument, ki si ga je ustvarila Amerika s tem, da je znala neverjetno visoko vzdigniti življenjski standard Amerikanca — predvsem tudi delavca.

Kako naj si Evropa iz tega pomaga je težko odgovoriti. Treba se je zavedati, da je splošno mnenje v Ameriki, da se naj carinsko-tarifne, torej trgovske pogodbe, z drugimi državami sploh ne sklepajo. Amerikanec smatra, da je določitev — znižanje ali zvišanje — carin izključno notranja zadeva, ki nima s trgovskimi pogajanjmi ničesar opraviti in se tudi v ta namen ne dela. Z oficijelnimi protesti in notami evropskih vlad bo torej bore malo pomagano. Pač pa je tu nekaj drugega. Amerika sama sili Evropo, da ta stori to, česar se Amerika ravno boji. O carinski uniji Evrope kot afrontu proti Ameriki ni za dogledno dobo niti govoriti. Pač pa bo to postopanje Amerike prisililo evropske države, da si bodo pri sklepanju in posebno pri izvajanju trgovskih pogodb medseboj bolj koncilijantne. Predvsem se pa bodo začeli v Evropi ustvarjati in razširjati karteli in trusti, ki so nekak surrogat, bolje rečeno pripomoček za odstranitev carinskih meja. Tako vidimo, da se je v Evropi že ustanovil kartel jekla itd., kar je povzročilo v Ameriki precej nezadovoljstva. V bližnji bodočnosti bomo videli, da se bo ta proces karteliziranja in trustiziranja še znatno pospešil. In to bo prisililo Amerikance k premišljevanju, kajti vendar ne gre, da bi Evropa kot glavni dolžnik ne smela ničesar izvažati v Ameriko. Na ta način bi namreč Evropa nikoli ne mogla poplačati svojega dolga, zlasti ker moramo vedeti, da je velik del ameriških posojil bil uporabljen v konsumne in ne v produktivne o. n. investicijske namene.

ODPIRANJE IN ZAPIRANJE TRGOVIN.

Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja vse gg. člane, da veljajo glede odpiranja in zapiranja trgovin, dokler velika županija k novi uredbi ne izda posebne naredbe, kdaj se naj trgovine v Ljubljani odpirajo in zapirajo, še vedno stara določila. O novi naredbi velike županije bo načelstvo vse gg. člane pravočasno obvestilo.

O d b o r.

Uredba o zapiranju in odpiranju obratov.

Službene Novine z dne 19. junija 1929 prinašajo novo uredbo o odpiranju in zapiranju obratov in sicer na podlagi §§ 6 in 13 zakona o zaščiti delavcev. Uredba govori o odpiranju in zapiranju obratov, o obratovanju ob nedeljah in praznikih in o delavnem času pomožnega osebja. Poleg tega vsebuje še splošne odredbe in izvršilne predpise. V naslednjem hočemo podati glavne določbe te važne uredbe, ki naj nudijo interesentom pregled, dočim bomo celotno uredbo priobčili kasneje, dobesedno kakor je izšla v Službenih Novinah.

a) Odpiranje in zapiranje obratov.

Vsi trgovski in obrtniški obrati neglede na to, ali zaposlujejo pomožne delavce ali ne, morajo biti zaprti od 20. ure zvečer do 5. ure zjutraj, kolikor ne določajo posebni predpisi drugače. Opoldanska pavza mora trajati, kolikor ni izjem izrecno določenih, najmanj 1 uro in sicer med 12. in 15. uro. Edino brivnice imajo počitek v času od 11. do 16. ure najmanj za 1 uro. Načeloma morajo biti vsi obrati odprti največ 12 ur dnevno. Oblast more predpisati za trgovske obrate po vaseh bolj rano odpiranje in kasneje zapiranje. To se more nanašati tudi na trgovske in obrtne obrate v trgih in mestih do največ 5000 prebivalcev.

Obrtne delavnice po vaseh smejo biti odprte neomejeno in zanje ne veljajo odredbe te uredbe glede odpiranja in zapiranja ob delavnih dneh.

V primorskih krajih, v zdraviliščih, kopalniških in letoviških se za časa sezone more določiti zapiranje najkasneje na 23. in odpiranje najbolj zgodaj na 4. uro. Za 1 uro bolj zgodaj smejo biti nadalje odprti neglede na kraj pekovski, mesarski, klobasičarski, brivski, trafikantski in gostilničarski obrati.

Čez poldne smejo biti odprti sledeči lokali: kavarnarski, gostilničar-

ski, mlekarški, slaščičarski in medičarski in trgovine s sadjem in povrtnino. V času pa, ko morajo biti druge trgovine opoldne zaprte, ne smejo te obratovalnice prodajati jedil in drugega blaga za konzum izven lokala. Nadalje smejo imeti preko poldneva odprto trafike, pekarnice in branjarije, transportna podjetja, bankarska in zavarovalna podjetja, avtomehanične delavnice, če je potrebno neodložljivo popravilo, dalje brivnice, te pa le v soboto in na dan pred praznikom. Ostale obrtne in trgovske obratovalnice smejo imeti preko opoldneva odprto le v izjemnih primerih.

Kolikor gre za dovolitev izjem, ki so gori navedene, je za to pristojna upravna oblast prve stopnje.

Oblast sme odpiralni čas podaljšati po predlogu delodajalskih organizacij in po zaslišanju delavskih organizacij dotičnega kraja in sicer:

Največ za eno uro za trafike, brivnice, pekarnice, mesnice, kolonijalne, delikatesne, specerijske trgovine in trgovine z mešanim blagom (branjarije), ako v kraju ni preje naštetih specialnih trgovin, končno za vse obratovalnice v soboto ali na dan pred praznikom, če morajo biti cel drugi dan zaprte.

Največ za dve uri: brivnice, likalnice, barvarnice in čistilnice oblek v soboto in na dan pred praznikom, če so drugi dan zaprte, dalje vse trgovske in obrtniške obratovalnice, na dan pred Božičem, Veliko nočjo, Binkoštni, na dan letnih in mesečnih sejmov in, če dovoli oblast I. stopnje, na dan pred velikimi narodnimi proslavami. Najdalje do 22. ure smejo biti odprti obrati z jestvinami in alkoholno pijačo, slaščičarne, cvetličarne, prodajalnice sadja in transportna podjetja.

Za čas, ki ga predpiše pristojna oblast I. stopnje, odnosno policijska oblast: kavarnice in gostilničarski obrati (restavracije, gostilne, hoteli itd.) javne kuhinje in brezalkoholne gostilne in mlekarnice ter slaščičarne. Neomejeno smejo biti odprte tr-

IZPOLNITEV OBVEZ IZ IZVOZA BLAGA.

Po členu 16. pravilnika o prometu z devizami in valutami mora ob izvozu blaga vsak izvoznik prevzeti obvezo, da bo za izvoženo blago prejeto kupnino uvozil v roku treh mesecev v našo državo. Rok za izpolnitev prevzete obveze ne sme biti daljši nego tri mesece od dne, ko se je dotično blago izvozilo iz naše države. Določeni rok treh mesecev je v marsikaterih primerih prekrtek in ovira pri naravi nekaterih kupčij naš izvoz. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani se je radi tega obrnila na ministrstvo za finance s prošnjo, da se tromesečni rok podaljša. Ministrstvo za finance je z odlokom dne 17. junija 1929, D. R. br. 96.781, na to prošnjo odgovorilo, da je dana možnost, da se v individualnih primerih na željo izvoznikov tromesečni rok podaljša do zvršitve posla. Izvoznikom jaje in drugega blaga, ki od časa do časa čakajo daljšo dobo na kupca v inozemstvu, se more podaljšati rok za vnos deviz in izpolnitev prevzetih obvez, ako vložijo z verodostojnimi dokazili opremljeno prošnjo za podaljšanje roka.

DAVEK NA POSLOVNI PROMET.

Za poizvedbe, preiskave in izrekanje kazni po zakonu o davku na poslovni promet so veljala posebna s pravilnikom za pobiranje tega davka predpisana določila. Za poenostavljenje postopka je minister za finance z odlokom z dne 23. aprila 1929 odredil, da veljajo od dne 1. januarja 1929 tudi za kazensko postopanje glede davka na poslovni promet določila uredbe o postopanju glede kaznivih davčnih dejanj po zakonu o neposrednih davkih.

ODLOG ZA PLAČILO NEPOSREDNIH DAVKOV.

Po členu 152. zakona o neposrednih davkih se sme dovoliti odlog za plačilo neposrednih davkov na utemeljeno prošnjo posameznika, v izrednih primerih, zbog škode po elementarnih nezgodah pa posameznika, pa tudi za poedine vasi in občine. O prošnjah za odlog davka do 5000 Din odloča finančna direkcija, sicer pa ministrstvo za finance, oddelek za davke. V zadnjem času je ministrstvo za finance v tem pogledu razširilo delokrog finančnih direktij v toliko, da jih je pooblastilo, da smejo na utemeljene prošnje dovoliti odlog davka do zneska 10.000 Din.

govske in obrtniške obratovalnice v nekaterih izrednih primerih (višja sila, inventiranje, čiščenje itd.).

Po 18. uri je zabranjeno vsako izvrševanje potujočega obrta (dežnikarji, steklarji, brusarji) ter krošnjarenja, izvzemši prodajo časopisov in revij, kostanjarstvo, sladoledarstvo in prodajo brezalkoholnih pijač, ki se sme vršiti tudi do 22. in celo do 24. ure.

Vsi ti predpisi ne veljajo za mlekarne, dalje za brivnice, prodajalnice novin in nekaterih slaščic po železniških postajah, kinematografih itd.

b) Obratovanje ob nedeljah in praznikih.

Vse trgovske in obrtniške obratovalnice morajo biti ob nedeljah redoma zaprte čez cel dan.

Izjeme so sledeče: največ 2 uri smejo biti odprte dopoldne obratovalnice v mestih pod 10.000 prebivalcev, ako je bilo to dovoljeno, preden je stopil v veljavo zakon o zaščiti delavcev in če je kraj oddaljen najmanj 5 do 15 km od mest z več kot 10.000 prebivalci. Med službo božjo imajo biti lokali zaprti.

Zapiranje obratovalnic se mora v teh krajih izvršiti pozimi najkasneje do 11., a poleti najkasneje do 10. ure. To pa ne velja za primere, ki sledijo.

Ob nedeljah do poldneva (12. ure) smejo biti odprte obratovalnice za tovorjenje blaga na železnico in v pristaniščih, pekarnice, mesnice in brivnice. Do 14. ure obratovalnice, ki se bavijo s postrežbo gostov z jestvinami in alkoholnimi pijačami na drobno, toda ne smejo prodajati za konsum izven lokala. Trgovine, ki prodajajo razen jedil še drugo blago, morajo biti brezpogojno zaprte.

Cel dan smejo biti odprte gostilne, kavarnice in hoteli, javne kuhinje, mlekarne in brezalkoholne gostilne, fotografske delavnice in pogrebni zavodi. Nadalje smejo biti odprte vse trgovske in obrtne obratovalnice na nedeljski dan, ko se vrši letni sejem, zadnje nedeljo pred Božičem ali če pade praznik, ko morajo biti zaprte, na soboto ali pondeljek. Ob državnih praznikih, t. j. na rojstni dan Nj. Vel. kralja in dan Ujedinjenja, morajo biti vse obratovalnice cel dan zaprte, izvzemši izjeme, ki veljajo tudi za nedeljo, za gostilne, brivnice, fotografske delavnice itd. Na Vidov dan in na dan Cirila in Metoda morajo biti trgovine in obrtne delavnice zaprte za časa službe božje, a največ 2. uri. Vse trgovine in obrtniške delavnice, izvzemši gori navedene izjeme, morajo biti zaprte cel dan ob katoliških praznikih Božiču (prvi dan), na dan Novega leta in na Telovo.

Vsako krošnjarenje je ob nedeljah na državne in tri našete verske praznike prepovedano. Izjema velja za cvetličarje, sladoledarje in prodajalce brezalkoholnih pijač ter za ulično prodajo časopisov do 23. ure. Mesarjem je prepovedano ob nedeljah in državnih praznikih in velikih verskih praznikih vsako klanje živine.

c) Zaposlitev pomožnega osebja.

Načeloma sme biti zaposleno pomožno osebje največ 10 ur na dan in 60 ur na teden. Največ 8 ur sme biti zaposleno delavstvo v bančnih zavodih in nekaterih industrijskih podjetjih, katere uredba obširneje našteva. Največ 9 ur dnevno in 54 ur tedensko sme biti zaposleno pomožno osebje v metalurškijskih, pilarskih, strojnih ključavničarskih, galvanoplastičnih, ortopedijskih, zobotehničnih in vulkanizatorskih delavnicah.

V trgovinskih in obrtniških obratih, kjer se uvede angleška sobota, se dotične ure lahko prenesejo na ostale tedenske dneve. Sporazumno se more podaljšati delavni čas pri osem-odnosno deveturnem delu za 1 ali 2 uri ter se smatra podaljšanje za čezurno delo.

Počitek med delom se ne računa v delavni čas. Na vsakih 8 ur se mora dati delavcu vsaj eno uro, na odprtem prostoru in solncu pa dve uri počitka.

Ob nedeljah je prepovedano delo v vseh delavnicah, izvzemši izjeme, ki jih določi ministrstvo socijalne politike. Ob nedeljah je prepovedano peči kruh. Oblasti so dolžne zagotoviti delavstvu 36-urni počitek. Izjemoma je dovoljeno delo v nedeljah cel dan, kjer je delo neprekinjeno, v gostilnah in fotografskih delavnicah, do poldneva v delavnicah, kjer je dovoljeno nedeljsko obratovanje

Gospodarski položaj Francije.

»Argentarius« v Parizu piše:

Mnoge in poklicane osebe so opozarjale v zadnjih mesecih na prihajajočo svetovno krizo in na periodično gospodarskih kriz v gospodarski zgodovini. Te krize pa odvisijo od premnogih okolnosti, ki se dajo težko kontrolirati, da bi se mogla z gotovostjo napovedati prihajajoča svetovna kriza. Vseeno je pa dobro, da spričo teh prerokb s pomočjo statistike položaj Francije natančno preiščemo, da vidimo, v kakšnem obsegu bi mogla Francijo zadeti splošna kriza, čeprav neverjetna. Vsled ozkih stikov med vsemi državami ne more ostati nobena kriza večjega obsega brez vpliva na druge države. Poleg teh splošnih momentov igrajo vlogo tudi posebne okolnosti narodnogospodarskega značaja, na podlagi katerih se javlja kriza v tej deželi močnejše, v drugi slabše.

Pregledujoč obe francoski statistiki, Bulletin de la Statistique Générale de la France in statistiko Statističnega zavoda pariške univerze, opazimo, da je bil veletržni indeks v letih 1927 in 1928 razmeroma stabiliziran, da se je pa od pričetka letošnjega leta dalje vidno dvignil. Natančna analiza nam pa pravi, da se tiče dvig indeksa le živil, kar je naravna posledica hudega letošnjega mraza.

Produkcija splošno redno raste, in sicer precej močno. Indeks, leta 1913 = 100, je narasel leta 1927 na 109, lani na 127 in v letošnjem januarju na rekordno višino 136. Produkcija surovega železa, izboren barometer gospodarskega položaja, izkazuje za prvo lanko četrtletje mesečno povprečnost 775.000 ton, za zadnje četrtletje 860.000 ton. Produkcije kivi-je za jeklo, koks in mehanske konstrukcije se od leta 1924 naprej redno dvigajo, čeprav počasi. Število naloženih železniških vagonov se stabilizira, dohodki železnice se polagoma dvigajo, pri čemur so tarifni poviški že vračunjeni. Kopanje premoga, ki je bilo ostalo stacionarno, je v zadnjem času nekoliko naraslo. Število konkurzov je ostalo nespremenjeno, in brezposebnost je — kakor vemo — v Franciji takorekoč nekaj neznanega.

Manj zadovoljiv je položaj poljedelstva. Vsled velikega pomanjkanja kmečkih delovnih moči se posejani svet krči; obenem pa raste izvoz poljedelskih pridelkov (v prvi vrsti zelenjava v Anglijo).

Neugodno se razvija položaj zunanje trgovine. Odkar je frank stabiliziran, je francoska industrija napram inozemstvu v manj ugodnem položaju. V letošnjem januarju je padel francoski izvoz v Vel. Britaniji in v U. S. A. za 10 do 30 odstotkov, po blagovni vrsti. Nadaljnega padanja je pričakovati po sprejetju ameriške carinske novele. Če kljub temu francoska produkcija raste, je to samo posledica večje domače porabe.

Prihranki naroda redno rastejo. Vloge v hranilnicah so narasle lani za 3350 milijonov frankov; pri tem je treba še pripomniti, da igrajo hranilnice v Franciji čisto drugačno vlogo kot pri nas v Srednji Evropi in da interesirajo samo najmanjše varčevalce, ker je višina vloge omejena večinoma z 10.000 franki.

Obrestna mera v Franciji je znano med najnižjimi na svetu. Francoska banka se drži še zmeraj 3½ odstotkov. Zasebna obrestna mera pa kaže tendenco za dvig, in je po več letih zasebna obrestna mera nekoliko višja kot oficialna. Vendar pa ni nobenih znakov, da bi Francoska banka

dopoldne. Dotičnemu osebju pa se mora dati počitek med tednom. Grafični delavci smejo delati največ 6 ur.

Nočno delo je prepovedano za ženske in za delavce v starosti pod 18 let. Osebe pod 16 leti se sploh ne smejo zaposliti več kakor 8 ur. V nedeljo morajo imeti počitek. Ob času obrtne nadaljevalne šole se jim mora dati prosto, da jo redno posejajo.

Uredba je že stopila v veljavo.

svojo obrestno mero takoj zvišala. Morebiti se bo to zgodilo pozneje, če bo sezijška kupčija stavila na banko večje zahteve.

Manj zdrav se zdi tečajni razvoj na borzi. Tečajni delnic so močno narasli, oni trdno obrestljivih vrednot le zmerno. Industrijske listine se obrestujejo v Franciji povprečno po 2,5%. Pač pa je od letošnjega januarja dalje opazovati zdravo reakcijo; večina delnic je na tečajih veliko zgubila, dočim so trdno obrestljive vrednote svoje tečaje vseskozi ohranile. Splošno se pa more ugotoviti, da se morejo ohraniti tečajni skoraj vseh delnic, tako v bančni kot v industrijski skupini, le s čisto spekulativnimi nakupi ter da so zato posebno ranljivi.

Pregledujoč vse navedene podatke pridemo do zaključka, da kaže Francija prav zdrav gospodarski razvoj. Ojačenje notranje prodaje, ki nadomešča deficit zunanje trgovine, je dobro in zdravo znamenje. Splošna kriza ima v teh okolnostih v deželi kot je Francija, ki je bolj sama nase navezana in koje produkcija more delati v prvi vrsti za domačo prodajo, manj uničujoče posledice kot drugod.

Nasprotno kaže razvoj borze gotove, a pač še zelo neznatne znake močnejše prihajajoče krize. Kakor znano, je gospodarski ciklus označen po sledečih fazah: gospodarski zastoj, obnovev produkcije, blagostanje, čezmerna finančna spekulacija, kriza. Kriza je torej po tečajni inflaciji naprej naznanjena in se prične s padanjem tečajev delnic, z zastojem v dviganju cen in z zvišanjem obrestne mere. Ti predznaki so v Franciji le prav neznatno nakazani, a jih opazujemo skoraj razločno v drugih državah.

Nikakor ni gotovo, da bo prišlo v bližnjem času do velike in splošne krize. Če bi pa kriza prišla, bi bile njene posledice za Francijo najbrž dosti manj nevarne kot za druge države.

Iz naših organizacij.

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Celje in celjsko okolico. Gremij trgovcev Celje naznanja vsem gospodarskim krogom v mestu Celje in njegovi bližnji in daljši okolici, da uraduje referent zbornice v torek dne 2. julija t. l. od 8. do 12. ure predpoldne v ravnateljski sobi Prevozne družbe d. d. v Celju, Savinjsko nabrežje št. 7. Stranke, ki žele kako pojasnilo ali svet v zadevah, katere zastopa zbornica, se vljudno vabijo, da se pri njem v določenem času zglase.

Strokovno šolstvo.

Zaključni izpit na drž. trgovski akademiji v Ljubljani. Pod predsedstvom ministrskega odposlanca gosp. inšpektorja Mihajla Presla se je vršil zaključni izpit v času od 7. do 22. junija 1929. Od 20 kandidatov in kandidatinj, ki so bili pripuščeni k izpitu, je napravilo zaključni izpit 17 kandidatov (kandidatinj), ponavljalni izpit se je dovolil 3. Zaključni izpit so napravili (e) sledeči (e) kandidati (kandidatinje): Antončič Ljubomir, Czurda Hugon, Heller Ivan, Jančar Rudolf, Javornik Ivan, Jeglič Miroslav, Kanale Danica, Kuharič Ludvik, Ogrizek Gustav, Orel Vera, Peterlin Marija, Privšek Josip, Senica Jožef, Skaberne Metka, Šramel Bogomir, Šulgaj Helena, Vidmar Vanda.

Prihodnja številka »Trgovskega lista« izide radi praznikov v torek, dne 2. julija. — Današnja številka obsega šest strani.

Obrtno in trgovsko nadaljevalno šolstvo v ljubljanski oblasti.

(Konec.)

O vzdrževalnih stroških obrtnih in trgovskih (gremijalnih) šol nam daje zanimivo sliko ta-le pregled revizijskega poročila:

	Obrtne nadaljevalne šole		Trgovske nadaljevalne (gremijalne) šole
	dežela	Ljubljana	
	Din	Din	Din
Nagrade za vodstvo	30.000	22.000	8.000
Nagrade za pouk	483.000	225.000	172.000
Materijalni izdatki	162.000	197.000	33.000
Skupaj	675.000	444.000	213.000

Vsi izdatki so skupaj znašali v ljubljanski oblasti za obrtne in trgovske nadaljevalne šole 1.332.000 Din. Od tega je odpadlo na nagrade za vodstvo Din 60.000—, za pouk dinarjev 880.000— in za materialne izdatke Din 213.000—.

Poročilo povdarja, da je posneti iz posameznih detajlnih poročil, da vlada glede višine vzdrževalnih stroškov za poedine šole velika neenotnost. Moralo bi se nekaj ukreniti, tako da bo denarno gospodarstvo šolskih odborov prišlo v sklad z resničnimi potrebami. Vzdrževalni stroški nekaterih šol niso namreč v nikakem razmerju s številom učencev, važnostjo šole same, še manj pa z uspehi, ki jih šola pokaže.

Najdražja šola je strokovna šola za gostilničarske vajence v Ljubljani, kjer stane vsak učenec skoro 1000 dinarjev. Na to sledijo druge strokovne nadaljevalne šole in v tretji vrsti šole obče obrtne nadaljevalne šole. Razun navedene šole stane na drugih šolah povprečno en učenec od 160 do 400 Din.

Glede kritja v posameznih proračunih se ista ne morejo ugotoviti kaj pri pričetku šolskega leta. Ta nedostatek vzbuja najbolj nerazpoloženja pri učitelstvu in tudi pri šolskih odborih za obrtne nadaljevalne šole.

V tem oziru bi bilo absolutno potrebno najti pota in način, da bi šolski odbori mogli že pred pričetkom šolskega leta doznati zneske, s katerimi bodo mogli razpolagati tekom šolskega leta.

Stanje šolskih prostorov in opreme.

Pri večini pregledanih šol odgovarjajo šolski prostori v polni meri. V krajih, kjer so nastanjene te šole še v starih zgradbah, se bo po zagotovitvi upraviteljev to stanje v doglednem času zboljšalo, ker se bodo skoro povsod gradila nova šolska poslopja.

Oprema, to so klopi in drug inventar (omare itd.) ne odgovarjajo povsem zahtevam.

Klopi so premajhne in ozke in v razredih z večjim številom učencev naravnost neporabne pri strokovnem risanju. Vendar se v tem oziru ne bo moglo, vsaj ne v večji meri, odpraviti nedostatkov.

Usposobljenost učitelstva.

Pred vojno sta bila glavna pogoja za ustanovitev obrtne nadaljevalne šole:

1. zagotovljena vzdrževalna denarna sredstva,
2. popolna usposobljenost učiteljev za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah.

Kot dovoljno izobrazbo za pouk na obrtnih nadaljevalnih šolah so se smatrali z uspehom dovršeni vsi trije strokovni tečajji za učitelje na obrtnih nadaljevalnih šolah in le v izjemnih slučajih se je pripuščalo k pouku tudi učitelje z delnimi odnosno brez tečajev. Ti tečajji so bili:

1. strokovni tečaj za trgovske predmete na obrtnih in trgovskih nadaljevalnih šolah. Tečaj je trajal 3 tedne z 32 tedenskimi urami.

Označiti ga hočemo z značko m.

2. I. delni risarski tečaj (občega značaja) za učitelje risanja na imenovanih šolah. Tečaj je trajal 3 me-

Trajen vir dohodkov

Razpečuje v Italijevni SNS Fran Ksav. Lečnik, Maribor, Cankarjeva 26

sece z 32 tedenskimi urami (značka I.).

3. II. delni risarski tečaj. Ta tečaj je obsegal strokovno risanje za vse panoge obrta. Trajal je tudi 3 mesece z 32 tedenskimi urami (značka II.).

Kake so bile razmere v šolskem letu 1928/29 v tem oziru, nam kaže naslednja razpredelnica:

Vrsta tečaja, odnosno strok. izobrazba učiteljstva	Število učiteljev (de), ki imajo na levi strani omenjene tečaje
m., I. II.	16
m., II.	1
m., I.	15
II.	9
I.	12
m.	88
š.	111
strok. inženirji	3
obrniki strok. za čevljarstvo	4
za krojaštvo	1
za mizarstvo	3
za kovinarstvo	6
za ženske obrte	9
za veronauk, druge obrti ali stroke	31

Učni uspehi na strokovnih šolah niso samo zavisni od predizobrazbe učencev samih, ampak v prvi vrsti od strokovne usposobljenosti učiteljstva, učne metode in učnih pripomočkov.

Najbolji dokaz za to trditev nam nudi takozvana stavbna rokodelska šola na tehniški srednji šoli v Ljubljani. To so vstopali in še vstopajo celo učenci rokodelci, ki sploh niso bili še deležni šole (analfabeti), ki pa so vendar dosegli in še dosežejo v treh zimskih semestrih nešteto odlične uspehe.

Radi tega mora biti ena najvažnejših nalog odločujočih faktorjev,

1. da omogočijo zopetno vpostavitve rednih letnih strokovnih tečajev za učiteljstvo, ki je zaposleno na obrtnih nadaljevalnih šolah,

2. da se omogoči izobrazba dovoljnega števila obrtnikov strokovnjakov za pouk na omenjenih šolah,

3. da se poskrbi za dovoljno število potovalnih učiteljev strokovnjakov za čevljarstvo, krojaštvo in mizarstvo itd., ki bi od časa do časa in po smotretem načrtu obiskali kraje, kjer so ti obrti posebno razširjeni. Naloga teh potovalnih učiteljev bi bila podajati učiteljstvu na obrtnih nadaljevalnih šolah, kakor tudi mojstrom in pomočnikom potrebna po-

jasnila in pouk v novih delavnih postopkih itd.

Učni načrti, po katerih se poučuje na vseh obrtnih nadaljevalnih šolah, so takozvani normalni učni načrti, ki jih je še izdalo bivše avstr. ministrstvo za javna dela. Ti načrti niso več prikladni za povojno dobo. Snov je preobširna in tudi ni prirojena za naše razmere in naše obrtniške prilike. Učni načrti se bodo morali revidirati in predelati. Posebno velja to za trgovinske predmete.

Stanje učil itd.

Z učili so preskrbljene dovoljno le najstarejše obrtne nadaljevalne šole. Pa tudi ta učila so že zastarala in obsegajo po večini le predloge za strokovno risanje, dočim nimajo šole nikakih modelov, ki bi se jih morali izključno posluževati pri strokovnem risanju. Učnih knjig, ki bi jih moral imeti slehern učencec sam, ni v zadostni meri in tudi tu le za nekatere predmete. Knjižnice za učence imajo le posamezne šole in tudi te le zastarele in neprikladne knjige.

Slika glede učil ni torej nikakor zadovoljiva in bo potrebno tudi tukaj skrbeti za obnovo in nove nabave.

Kraji brez obrtnih nadaljevalnih šol.

Ob priliki inspekcijskega potovanja se je ugotavljalo tudi približno število vajencev v krajih, kjer ni obrtne nadaljevalne šole. Ugotovilo se je, da bi se morale ustanoviti vsaj v spodaj naštetih krajih:

1. Bohinjska Bistrica, čez 40 vajencev;
2. Litija, čez 60 vajencev, se otvori v šolskem letu 1929/30;
3. Mokronog, čez 40 vajencev, je bila ukinjena;
4. Moste pri Ljubljani, čez 40 vajencev;
5. Radeče, čez 30 vajencev, je bila ukinjena;
6. Rajhenburg, čez 40 vajencev;
7. Semič, čez 30 vajencev;
8. Šmartno pod Šmarno goro, čez 30 vajencev, se otvori v šolskem letu 1929/30;
9. Sodražica, čez 40 vajencev;
10. Velike Lašče, čez 20 vajencev;
11. Železniki, čez 20 vajencev;
12. Žužemberk, čez 20 vajencev;
13. Horjul ali Polhovgradec.

Nasveti in pojasnila glede upravljanja šol in pouka samega.

Ob priliki inspekcije so se dala upraviteljem potrebna pojasnila glede uradnega poslovanja in na vsa

vprašanja tičoč se organizacije, vaje, upravljanja in pouka samega.

V detajlnih poročilih so tudi ugotovljeni člani posameznih kraj. šolskih odborov za obrtne nadaljevalne šole.

Iz te ugotovitve je razvidno, da mnogi odbori nimajo še zastopnikov Zbornice TOI in zastopnikov oblastne samouprave.

Poročilo zaključuje g. inšpektor Presl s toplim priznanjem ljubljanski oblastni samoupravi, odnosno g. komisarju in Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za njih globoko razumevanje važnosti obrtne in trgovske nadaljevalnega šolstva in za njih energično prizadevanje, da se te do danes mačehovsko oskrbljene institucije, ki nam vzgajajo produktivne moči in bodoče davkoplačevalce, čimpreje dvignejo na predvojni nivo in nadalje lepo razvijejo v ponos naši ožji domovini in korist celi naši državi.

Označba izvora vina in trgovinska pogodba s Francijo.

V trgovskih pogojanjih s Francijo je pripadala važna vloga vprašanju, pod kakimi nazivi se spravlja razno vino v promet. Francija je imela ves interes na tem, da zavaruje svoja po raznih pokrajinah nazvana vina, ki uživajo svetovni sloves. V trgovskih pogojanjih je vsled tega vztrajala na tem, da se v pogodbi prepreči zlorabo geografskih nazivov za vino.

S členom 15. sklenjene pogodbe je prevzela naša država na eni in Francija na drugi strani dolžnost, drediti vse, kar je treba, da se zatre vsaka zloraba, če ena sopogodnic nazive predpisno zaščiti in jih notificira drugi sopogodnici. Po pogodbi je zlasti prepovedano, upotrebjavati geografski naziv izvora za označbo drugih vinogradskih proizvodov nego onih, ki imajo do tega stvarno pravo, celo če bi bil pravi izvor teh proizvodov omenjen ali če bi spremenjali zlorabni naziv izvesni popravni izrazi, kakor »vrsta«, »fazona«, »tip« itd.

Noben geografski naziv izvora za vinogradske proizvode se prav tako ne more porabljeni za naziv, če je ta naziv predpisno zaščiten v državi proizvodnje in če je pravilno notificiran drugi pogodnici.

Obe državi sta se zavezali s primernimi ukrepi pobijati s konfiskacijo, prepovedjo ali vsako drugo primerno sankcijo zlasti uvoz, izvoz, fabrikacijo, promet in prodajanje vinogradskih proizvodov, če so na sodih, steklenicah, ambalažah ali zabojih, v katerih se prevažajo, prav tako pa tudi, če so na fakturah, trgovskih papirjih in tovarnih listih znamke, imena, napisi, slike ali znaki kakoršnekoli vrste, ki spominjajo na zlorabno upotrebjavane nazive izvora. Vendar pa sme prodajalec pristavljati svoje ime in svoj naslov načinu, po katerem se napravi proizvod, mora pa to pripombo, če ni regionalnega ali lokalnega naziva, dopolniti z oznako v vidnih črkah izvorne države vselej, kadar bi utegnila nastati s pristavkom imena ali naslova zamenjava s krajino ali krajem, ki sta v kaki drugi državi.

Za potrdila o izvoru vina in o nazivu izvora za vinogradske proizvode so predpisani posebni obrazci, s katerimi pristojni francoski uradni organi potrdijo, da je vino francoskega izvora in da se sme koristiti z nazivom izvora po uporabi zakona z dne 6. marca 1919. o nazivih vina.

V prodaji tujih vin pomenjajo dolžnosti, katere je glede naziva izvora prevzela s trgovsko pogodbo naša država, veliko izpremembo, ki bo izdatno vplivala na promet vin, ki se prodajajo pod tujimi nazivi. Podrobni predpisi v tem pogledu še niso izdani, dasi je zakon o trgovski pogodbi stopil že v veljavo. Čin ti predpisi izidejo, jih bomo priobčili v polnem obsegu.

Industrija.

Českoslovaška papirna industrija. Leto 1928 je bilo za českoslovaško papirno industrijo izredno ugodno. Kljub pomnoženi kapaciteti so bile tovarne polno zaposlene. Celuloze so napravili 242.000 ton, za 21% več kot v letu 1927 (200.000 ton), papirja 234.000 ton proti 220.000 tonam, torej za 6,4% več. Domača poraba je bistveno narasla, eksport je nekoliko nazadoval, import je pa nekoliko narasel. Eksport celuloze je znašal 93.422 ton, import 5.430 ton, eksport papirja 53.214 ton, import 5.236 ton. — Iz papirnega oddelka tehnološkega muzeja, ki ga vzdržuje Praška trgovska zbornica, bodo napravili s pomočjo industrije modern in pomenu papirne produkcije odgovarjajoč poskusni zavod,

Ing. I. D.:

Smernice ukoriščenja vodnih sil.

(Konec.)

Uspevanje obrti in industrije zavisni v največji meri od nizke cene delovne energije. V vodosilnih napravah proizvajan električni tok je pa v tem pogledu odvisen od mnogobrojnih tehniških in gospodarskih smernic, katerih najodločilnejše bodo v glavnih potezah pokazala sledeča izvajanja. Predpostavlja pa se, da se izgradnja vodnih sil, obratovanje naprave in nje upravljanje, vrši po modernih privatnogospodarskih načelih.

Ugodnost izgradilne možnosti se zrcali v velikosti investicije. Vodne množine z velikimi padci so najcenejše v izgraditvi kakor tudi inštalaciji strojnega in električnega dela naprave. Pri srednje in nizkotlačnih napravah so pa stroški za izgrajeno in inštalirano PS ponavadi večkratnik onih, od visokotlačne. Koncentracija produkcije na najugodnejših mestih ima pa v primeri z manjšimi napravami pro enoto učinka mnogo manjše stroške izgradnje in inštalacije. Manjši so pa tudi upravni stroški, obratovanje pa enostavnejše z večjo možnostjo dosega dobrega gospodarskega učinka naprave. V to svrhu je pa tudi potrebna kooperacija central. Medsebojno spopolnjevanje in izravnava obtežbe boljše go-

spodarstvo, nadomestuje rezervo in večja obratosigurnost.

Vsakoletni stroški vodne centrale so skoro stalni ter se njih del na enoti električne energije sorazmerno manjša z rastočo potrošnjo. Potreba po električni energiji in možnost nje stopnjevanja potom propagande, industrijalizacije itd. določuje in manjša prodajno ceno ene k. W. h. Največji del letnih stroškov pa tvorijo odpisi in obresti investiranega kapitala. Vsled tega ima največjo važnost ravno vprašanje financiranja bodočih naprav. V poštev prideta samo domač in inozemski denarni trg.

Izgraditev vseh večjih vodnih naprav zahteva velike investicije, katerih domač kapital skoro ne premore. Edino država bi z pomočjo reparacij bila tega zmožna, proti temu so pa tehni pomsleki. Takšna naprava bi se negospodarsko upravljala po birokratičnih metodah z možno posledico nerentabilnosti. Ta je pa za upravo tudi brez pomena, ker bi se v breme davkoplačevalcev krill iz proračuna. Obstoji pa še nevarnost stremljenja za monopolom. Lahko pa tudi postane orodje političnih strank, cena toku pa predmet političnih kupčij, koncesij in osebnih koristi. Isto velja za samoupravne in občinske centrale. Za zadnje tembolj, ker so se v pogledu elektrifikacije pokazale kot najmanj socialne. Breme deficita nosi relativno manjši krog davkoplačevalcev, dobiček je pa premajhen, da bi zamašil vrzeli v večno

praznih občinskih blagajnah. Cena toku se pa zniža vedno šele v najskrajnejšem slučaju.

Izkazalo se je pa kolektivno financiranje vodnih central. Kmetске in obrtne zadruge, industrija, država s samoupravo in občinami skupno so finančno dovolj jake in zmožne uresničiti vsak večji projekt. To bi bile, prave kulturne centrale v dobrobit splošnosti. Država bi jim bila vsled tega primorana nuditi dalekosežne pravne in finančne ugodnosti.

Obstoja tudi možnost izgraditve s pomočjo tujega kapitala potom dolgoročnih posojil ali pa plasiranja obligacij. V splošnem je pa inozemski kapital napram nam nezaupljiv. To dovoljno dokazuje nizek emisijski tečaj in visoka obrestna mera. Razven tega se še zahteva polna garancija potom vknjižbe ali pa v protivrednostih. Na državo ali slično javno jamstvo ne polagajo važnosti, za sporna vprašanja se celo večkrat delegirajo inozemska sodišča in razsodišča.

Bolje je sodelovanje s tujim kapitalom, ker nudi le ta več prožnosti v obratovanju in upravi. Dosedanja večinska klavzula ga omejuje na 40%, kar ravno ni koristno. Zadostovala bi meja 60%. Take slučaje je pa v zakonu treba striktno predvideti in jim prilagoditi določbe o koncesiji, zapadlosti itd.

V kolikor pa tuj kapital sam hoče eksploatirati naše vodne sile, predpostavlja siguren in velik dobiček. V večini slučajev se gre za najboljše in najce-

nejše izgradilne možnosti, poleg katerih se pa osnujejo take kemične industrije, ki imajo surovine na licu mesta na razpolago. To nam dokazuje sledeča statistika, ki vsebuje vse vodosilne naprave nad 5000 PS, ki so vse v tujih rokah in ki vse v največji meri služijo tuji kemični industriji.

	Učinek PS			
	padec v min.	min.	maks.	izgraj.
Fala (Drava)	13.2	25.000	155.000	47.300
Jajce (Pliva)	7.45	—	—	10.000
Manovljovac (Krka)	100	10.000	50.000	24.000
Skradin (Krka)	24	2.000	12.000	7.000
Dugi rat (Cetina)	110	27.500	100.000	36.000
Jablanica (Neretva)	62	—	—	25.000

Kemična industrija porabi ogromne množine električne energije in dela z vso kapaciteto enakomerno brez sunkov celo leto noč in dan. Za vsako centralo predstavlja idealno obtežbo in ji nudi možnost največjega ukoriščevalnega učinka. Za primer naj služi samo Fala, od katere lanske produkcije v znesku 178.000.000 k. W. k, je vzela tovarna kalcijevega karbida in cjanamida v Rušah skoro tri četrtine. Torej je ta tovarna sama lani porabila več kot še enkrat toliko, kot vsa druga Slovenija.

Take industrijske centrale se pri lepem vsakoletnem dobičku amortizirajo preje kot v 50 letih, vsled tega sme biti to pač najdaljša doba trajanja njih koncesije.

ZAHVALA.

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli ob prerani smrti našega iskrenoljubljene soproga in predobrega očeta, gospoda

Ljovana Kostevca
trgovca

ter za poklonjeno krasno cvetje in vence se tem potom vsem najtopleje zahvaljujemo.

Iskreno se dalje zahvaljujemo p. n. zastopnikom raznih oblasti, korporacij in društev, gg. pevcem za ganljivo žalno petje, številnim stanovskim kolegom in prijateljem ter vsem onim, ki so blagega pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi poslednji poti. Prav posebna zahvala pa bodi izrečena g. dr. V. Špornu za njegov izreden trud in požrtvalno pomoč ob smrti našega nepozabnega pokojnika.

V Ljubljani, dne 26. junija 1929.

Zalujoča soproga Lujiza Kostevca
s sinkom in hčerko.

Veletgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

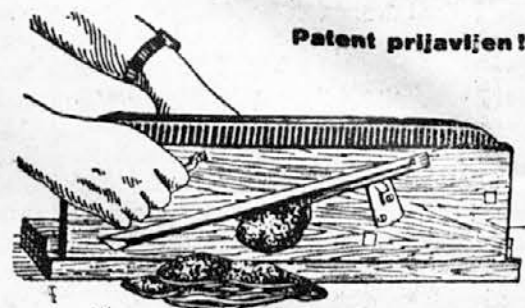
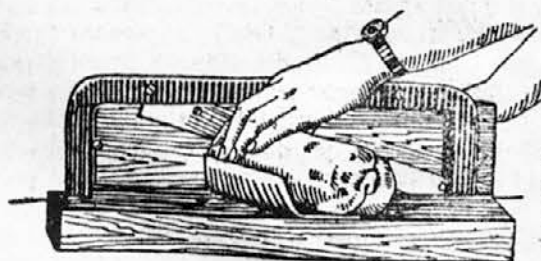
ZALOGA sveže
prašene kave,
mlelih dišav in
rudninske vode.

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte cenik!

IDEAL' APARAT ZA REZANJE SALAM

„IDEAL“-aparatus je enostaven, lepe oblike, kovinski deli ponikljani, nož iz najboljšega jekla in reže najdebelejšo salamo čudovito precizno ter se rezanje debeline salamnih rezin od 1—4 mm poljubno regulira. Z „IDEAL“-aparatom se nareže v istem času najmanj dvakrat toliko kot z avtomatičnim strojem, ki stane do 60 krat več kot „IDEAL“-aparatus. „IDEAL“ se uporablja z največjo lahkoto brez vsakega prednanja. „IDEAL“ je neobhodno potreben v vsaki delikatesni, gostilniški in mesarski obrti.

Patent prijavljen!

Zastopnik:

OSKAR RAUNACHER
LJUBLJANA, Poljanska cesta 13/II.

H. SUTTNER
LJUBLJANA

Ure, zlatnine in
srebrnine

Lastna
protokolirana
tovarna v Švici

VINOCET
tovarna

vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana

nudi najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz pristnega vina.
Tehnično in higijenično
najmoderneje ureje-
na kisarna v Ju-
goslaviji.

Pisarna:
Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadstr.

Zahtevajte ponudbo!

R. RANZINGER - LJUBLJANA
Telefon 2000 (RAJKO RANZINGER) Telefon 2000
Špedicijsko podjetje, skladišče, carin-
sko posredništvo, prevažanje pohištva

TRAJNO koristno darilo
je samo
'GRITZNER' in **'ADLER'**
šivalni stroj, ter pisalni stroj
'URANIA'.
Znižane cene, najlepše opreme edino le
pri
JOSIP PETELINCU
Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika, ob vodi. Telef. št. 2913.

KUVERTA Tvornica kuvert in
konfekcija papirja
LJUBLJANA
Vožarski pot št. 1
- DRUŽBA Z O. Z. - Karlovska cesta št. 2

Parketne deščice **Bakula**
Trstje za strope (leseno pletivo)
za strope in stene
Strešno lepenko
in lesni cement
Jos. R. Puh, Ljubljana
Gradaška ulica 22 - Telefon int. 2513

Veletgovina
A. Šarabon
Telefon 2000 v Ljubljani Telefon 2000
priporočila
špecerijsko blago, raznovrstno žganje, mo-
ko in deželne pridelke,
raznovrstno rudninsko vodo. - Lastna
pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom
Cenik na raspolago

„Spectrum“ d. d.
tvornica ogledal in brušenega stekla
Ljubljana VII,
se nahaja od 1. novembra na
Celovski cesti 81 Tel. 2343
Zagreb, Osijek — Središnjica: Zagreb
Zrcalno steklo, portialno steklo, mašinsko
steklo 5—6 mm, ogledala, brušena v vseh
velikostih in oblikah, kakor tudi brušene
prozorne šipe, izbočene plošče, vsteklje-
vanje v med. — Fina — navadna ogledala.

Steklen papir
Flint-papir
Smirkovo platno
Naxos-smirk
i. t. d.
nudi najceneje iz
velike zaloge
Feliks Toman ml.
Ljubljana, Resljeva c. 30

Naročajte **TRGOVSKI LIST!**

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiu)

Brzjavke: Kredit Ljubljana :-: :-: Telefon šte. : 2040, 2457, 2548; Interurban: 2706, 2806
Peterson International Banking Code

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safedepoziti itd.

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
GREGORČIČEVA 23
TRG.-IND. D. D. Za priporočila za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih listov. • Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, letaka, poselnice itd. • LASTNA KONGOVENICA. • TELEFON. ŠT. 2809